

Oliver Nikolić i Vladimir Čolović (ur.)

**CONSTITUTIO LEX SUPERIOR,
Sećanje na profesora Pavla Nikolića**

Institut za uporedno pravo, Beograd 2021., p. 384

Pavle Nikolić, profesor emeritus Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, rođen je 23. travnja 1928. u Beogradu. Područje njegova znanstvenog rada bili su problemi ustavnog prava, dijelom i političkih znanosti, a posebice pitanja parlamentarizma, skupštinskog sustava, organizacije i rada parlamenta, podjele vlasti i odnosa zakonodavne i izvršne vlasti, federalizma, autonomije, ustavnog sudstva i kontrole ustavnosti zakona itd. Ovaj renomirani znanstvenik bio je i profesor po pozivu na prestižnim sveučilištima Paris I Panthéon-Sorbonne (Francuska) i Fribourg (Švicarska). Profesor Nikolić preminuo je 31. listopada 2020., a njemu u čast Institut za uporedno pravo objavio je ovaj međunarodni zbornik radova.

Zbornik sadrži 28 radova njegovih kolega znanstvenika, izdan je 2021. u Beogradu, a sadrži ukupno 384 stranice teksta.

Akademik Arsen Bačić autor je prvog teksta u knjizi koji nosi naslov „Narodna vlada Hrvatske od 14. travnja 1945. – revolucija, demokracija i ustavnost skupštinskog sistema” (str. 15-30), gdje izlaže ustavnopravne aspekte institucije „vlade” u kontekstu linije kontinuiteta ustavnopravne organizacije vlasti u Hrvatskoj u razdoblju od 1945. do danas. Tekst je napisan za prigodu obilježavanja 75-godišnjice narodne vlade Hrvatske (NVH) s namjerom da se odgovori na dva pitanja: 1) Je li nastanak, uspostava i postojanje NVH kao dijela hrvatske revolucionarne vlasti sastavni dio šire povijesne struje u delti europske ustavnopravne tradicije 18. – 20. st. ?; i 2) Je li postojanje ove institucije isto tako neodvojiv i legitiman dio ukupnosti kontinuiteta suvremenih hrvatskih ustavnopravnih institucija?

Drugi tekst u knjizi pripada Svetislavi Bulajić s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Beogradu, a naslovljen je „Value Balancing in Constitutional Interpretation: A Timely Reassessment” (str. 31-45). Tekst je fokusiran na pojam pravde i pravednosti, fundamentalne vrijednosti svakog ustavnog sistema. Glavna rasprava ovdje se vodi oko sveobuhvatnog procesa balansiranja ustavnih vrijednosti te pitanja kako taj proces treba izvesti da bi se postigli rezultati koji će zadovoljiti stvarne društvene potrebe.

Treći rad napisao je dr. Jovan Ćirić, sudac Ustavnog suda Srbije, „Pravo na pravično suđenje u jurisprudenciji Ustavnog suda Srbije” (str. 47-60). Pitanje pravne sigurnosti pitanje je sudske prakse koja treba osigurati jednak tretman, jednakost ljudi koja je sinonim pravde i pravičnog suđenja. U ovom članku autor je također analizirao i problem suđenja u razumnom roku gdje govori o onome što kaže teorija, a isto tako, prikazao je i nekoliko zanimljivih slučajeva o kojima se raspravljalo pred Ustavnim sudom Srbije.

„Položaj stranih osiguravajućih društava u Srbiji u vezi sa odredbom člana 84 Ustava Republike Srbije” (str. 61-73) četvrti je rad u ovom zborniku, a pripada prof. dr. Vladimiru Čoloviću s Instituta za uporedno pravo u Beogradu, koji se bavi pitanjem položaja stranih osiguravajućih društava u Srbiji. Autor je stava kako će adekvatno reguliranje ove oblasti pružiti sigurnost za sve osiguravatelje koji obavljaju svoju djelatnost na teritoriju Republike Srbije. Također, profesor ističe kako je zbog toga izuzetno bitno da Ustav Republike Srbije posveti veću pozornost ovom pitanju, a naročito položaju filijala stranih pravnih osoba. Autor u svom tekstu kritizira i pojedine odredbe Zakona o osiguranju koje reguliraju ovo područje.

Prof. dr. Đorđe Đorđević i dr. Miroslav Đorđević autori su petog po redu teksta u ovom zborniku radova, pod naslovom „Ljudski život kao najviša vrednost i njegova ustavnopravna i krivičnopravna zaštita” (str. 75-86). Iako je život nesporno najveća vrijednost za svakog pojedinca, pravo na život kao univerzalno pravo čovjeka tekovina je novijeg razvoja ljudskog društva. U suvremenom, civiliziranom društvu ono je nesporno i maksimalno je zaštićeno kako u međunarodnom tako i u nacionalnim pravima modernih država. Upravo je o pravu na život kao temeljnom pravu svakog pojedinca riječ u tekstu dvojca Đorđević & Đorđević koji o ovom pravu pišu i osvrćući se na Krivični zakonik Republike Srbije.

Ostali su radovi u zborniku, kako slijedi: 6) „Vremensko dejstvo odluka ustavnih sudova”, Vladimir Đurić (str. 87-98); 7) „La disgregazione della Repubblica federale de Jugoslavia e la nascita di nuovi stati: Una transizione constitutionale incerta ed incompiuta”, Silvio Gambino (str. 99-113); 8) „Amendment of Indictments During Summary Proceeding in Albania”, dr. Erjon Hitaj, dr. Ertil Mečaj (str. 115-120); 9) „De la magie de l’acte constituant”, Claude Klein (str. 121-129); 10) „The 2020 Polish pandemic presidential election”, Grzegorz Kuca (str. 131-142); 11) „Uloga države i prava u ostvarivanju vladavine prava, ustavnosti i zakonitosti”, akademik prof. dr. Rajko Kuzmanović (str. 143-154); 12) „Some Critical Reflections on the Broad Human Rights Constitutionalisation”, dr. Milica V. Matijević (str. 155-172); 13) „Réflexions sur l’originalité de la constitution Française de 1958”, Didier Maus (str. 173-181); 14) „La transitologie postcommuniste a 25 ans Retour critique sur une éplstémologie néolibérale”, Slobodan Milacic (str. 183-195); 15) „Opšti osvrt na kontrolu ustavnosti sudske vlasti”, dr. Bosa M. Nenadić (str. 197-212); 16) „Pravo na slobodu veroispovesti i položaj crkvi i verskih zajednica u Republici Srbiji”, dr. Oliver Nikolić (str. 213-224); 17) „Klauzula poverljivosti u međunarodnim privrednim ugovorima”, prof. dr. Jelena Perović Vujačić (str. 225-233); 18) „Odnos izvršne vlasti i šefa države u parlamentarnim sistemima”, dr. Dragan Prlja, prof. dr. Savović Danilo, dr. Savović Danica (str. 235-253); 19) „Pravo na rad u Ustavu Republike Srbije”, dr. Mario Reljanović (str. 253-267); 20) „Snižavanje europskih standarda zaštite ljudskih prava”, Ciril Ribičić (str. 269-276); 21) „James Otis and the Writs of Assistance Case (1761)”, Francisco Fernández Segado (str. 277-310); 22) „Dvosmerni odnos prava Evropske unije i nacionalnih pravnih sistema država članica”, Miloš Stanić (str. 311-321); 23) „Équilibre budgétaire – Quelques observations historiques et générales”, dr. Christian Starck (str. 323-328); 24) „Upravna nadležnost, nenadležnost i kvazi nadležnost”, dr. Zoran R. Tomić (str.

329-338); 25) „The Conceptual Framework of Human Rights Protection (Case Study of Republic of North Macedonia), dr. Renata Treneska Deskoska, dr. Jelena Trajkovska-Hristovska (str. 339-353); 26) „The Comparability and Relevance of Constitutional Tradition”, Giuseppe de Vergottini (str. 355-362); 27) „O primatu prava Evropske unije – Iz ugla Savezne Republike Nemačke”, dr. Jelena Vukadinović Marković (str. 363-373); 28) „(Yugoslav) Authentic Interpretation of Law: An Inherently Unsuccessful Transformation from the Socialist Regime to Liberal Democracies”, dr. Saša Zagorc (str. 375-384).

Zbornik radova *CONSTITUTIO LEX SUPERIOR*, *Sećanje na profesora Pavla Nikolića*, osim što odaje počast jednom od zvučnijih imena ustavnopravne znanosti profesoru emeritusu Pavlu Nikoliću, predstavlja ujedno i vrlo vrijedno štivo za komparativno ustavno pravo, posebice za onaj njegov dio koji je na državnompravnom i političkom planu pulsirao na prepoznatljiv i nadasve originalan način. Uopće ne sumnjamo da će ovaj zbornik radova biti vrijedan izvor novih spoznaja o životu, politici i pravu složene federativne državnopravne tvorevine na ovim prostorima (1945-1990) i o jednom od njezinih najistaknutijih apologeta.

Mia Bašić, mag. iur.